

Asia: VN/2434/2018

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Erityisesti: 2 § Soveltamisala. Miten arvioitte esitettyä soveltamisalaa? Puuttuuko mielestänne jokin keskeinen lainsäädännön ala soveltamisalasta? Mikä? Perustelkaa mielipiteenne.

Ympäristönsuojelu kuuluu yhtenä direktiivissä mainittuihin soveltamisaloihin. Valinta vaikuttaa perustellulta, koska ympäristönsuojelun alalla on paljon EU-tasolla harmonisoitua lainsäädäntöä. Ympäristönsuojelua koskevien säännösten rikkomisella voidaan myös potentiaalisesti aiheuttaa merkittävää vahinkoa ympäristölle ja ihmisten terveydelle. On siten ymmärrettävää, että tämän tyyppisten säännösten rikkomisista ilmoittavan tulee saada suojaa kielletyiltä vastatoimilta.

Direktiivin täytäntöönpanolle varatun ajan ollessa rajattu ja direktiivin tulkinta- ja rajauskysymysten osoittauduttua melko hankaliksi oli perusteltua, ettei soveltamisalaa lähdetty laajentamaan merkittävästi direktiivin minimitäytäntöönpanosta. Vaikuttaa myös perustellulta saattaa direktiivi voimaan ja seurata toimeenpanon onnistuneisuutta ja säädettävän lain nojalla tehtävien ilmoitusten määrää, jonka jälkeen voidaan jatkoanalyysin perusteella harkita paremmin, olisiko soveltamisalan kansallinen laajennus perusteltua.

Ympäristöministeriö pitää esitetyn 2 §:n 2 momentin mukaista soveltamisalakynnystä tarpeellisena. On perusteltua rajata ilmoituksen kohteeksi soveltuvien tekojen ja laiminlyöntien piiristä pois tasoltaan vähäisimmät. Ilmoittajien suojaa koskevan tavoitteen vastinparina on myös nähtävä yksityisen ja julkisen sektorin hallinnollinen taakka ilmoitusten käsittelystä.

Erityisesti: Mikä laki mielestänne puuttuu soveltamisalasta?

-

2 luku Ilmoittajan suojelun yleiset edellytykset ja ilmoittaminen

Säännökset ilmoittajan suojan yleisistä edellytyksistä ja menettelystä ilmoittamisessa seuraavat pitkälti direktiivistä eikä tältä osin luonnoksessa hallituksen esitykseksi ole nähtävissä täydennystarpeita.

Ympäristöministeriön mielestä on kannatettavaa, että valmistelun kuluessa päädyttiin selvittämään keskitetyn ulkoisen ilmoituskanavan mahdollisuutta. Ympäristöministeriö kannattaa keskitetyn ilmoituskanavan tehtävään kiinnostuksensa ilmoittautunutta valtioneuvoston oikeuskansleria. Samoin on kannatettavaa, että lakiluonnoksen 14 ja 15 §:ssä sisäisen ja ulkoisten ilmoituskanavien roolia ja menettelyä niissä pyrittiin selkiyttämään. Menettely on joka tapauksessa monivaiheinen ja yksityiskohtaisin säännöksiin säännelty, joten keskitetyn ulkoisen ilmoituskanavan roolia ohjaavana ja neuvovana viranomaisena voisi vielä harkita vahvistettavaksi.

Erityisesti: liittykö toimintanne kannalta sisäisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuuteen ongelmia? Mitä? Perustelkaa mielipiteenne.

-

Erityisesti: liittykö toimintanne kannalta ulkoisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuuteen ongelmia? Mitä? Perustelkaa mielipiteenne.

-

3 luku Sisäisiin ja ulkoisiin ilmoituksiin sovellettavat säännökset

-

Erityisesti: miten arvioisitte tietosuojaan liittyviä kysymyksiä (19 §:n salassapitovelvollisuus ja 20 §:n henkilötietojen käsittely)

-

4 luku Tietojen julkistaminen

-

5 luku Suojelutoimenpiteet

-

Erityisesti: miten arvioisitte esitettyä suojelun tasoa, onko se riittävä? Perustelkaa mielipiteenne.

-

6 luku Seuraamukset

-

2. Esitysluonnoksen vaikutusten arviointi/yleiset kommentit

Esitysluonnoksesta olisi ollut tarpeen teettää oikea-aikainen, perusteellinen ja keskitetysti teetetty vaikutusarviointi kansallisista vaikutuksista.

Vaikutusarviointia olisi tarvittu ensi sijassa sen arvioimisessa kuinka suuria voimavaroja ilmoituskanavina toimiminen edellyttää. Riittävien voimavarojen huomioimiseen tulisi voida varautua jo ennen lakien voimaantuloa.

2.1 Millaisia vaikutuksia esitetyllä lailla ennakoitte olevan toimintanne?

Ympäristöhallinnon viranomaisvaikutuksia ja niihin kytkeytyviä vaikutuksia viranomaisten voimavaroihin ei ole voitu riittävällä tavalla arvioida valmistelun kuluessa. Todennäköisesti esityksellä on selviä taloudellisia vaikutuksia viranomaisiin. Oikea-aikaisella vaikutustenarvioinnilla olisi voitu varmistaa, ettei ilmoitusten käsittely vaaranna nykyisin valvontaan käytettyjä voimavaroja ja valvonnan laatua.

2.2 Onko esityksessä tunnistettu toimintanne kannalta merkittävät vaikutukset? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

2.3 Ovatko yksityisen sektorin yrityksiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

2.4 Ovatko valtion viranomaisiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

-

2.5 Ovat kuntiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

Todennäköisesti kuntakentän laajuudesta ja moninaisuudesta johtuen vaikutuksia kuntiin, erityisesti viranomaisvaikutuksia ja taloudellisia vaikutuksia, ei ole vielä riittävällä tavalla pystytty arvioimaan.

3. Muut huomiot. Mahdolliset muut huomionne ehdotetusta sääntelystä ja esityksistä.

-

Damski Juhani
Ympäristöministeriö

Laine-Ylijoki-Laakso Tia
Ympäristöministeriö

